

การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal วิถีชีวิตใหม่ ความท้าทายของครูไทย

Learning in New Normal Era, The Challenges of Thai Teachers

วิไลภรณ์ คามั่น¹, สำราญ มีแจ้ง²

Wilaiporn Khamman¹, Samran Mejang²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นนำเสนอมุมมองต่อการจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หลังสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 นักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาแนวโน้มการจัดการศึกษายุควิถีชีวิตใหม่ทั้งในแง่ของโอกาส และความท้าทายที่เกิดขึ้น ประเด็นใดบ้างที่ควรปรับหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับต้น ๆ การตั้งตารอนโยบายจากต้นสังกัดในสภาวะวิกฤติจะสามารถแก้ปัญหาและช่วยดึงผู้เรียนขึ้นมาจากวังวนที่ลึบสนของทิศทางการศึกษาและความล้าสมัยของรูปแบบได้จริงหรือ สิ่งสำคัญมิใช่คำตอบ หากแต่เป็นการปรับและเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โจทย์ยากที่ครูควรตอบคือ จะออกแบบการเรียนรู้อย่างไร ทักษะและหลักสูตรหลังจากนี้ควรมีหน้าตาอย่างไร การใช้เทคโนโลยีช่วยให้ดีขึ้นหรือเพิ่มความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ชัดเจนกว่าเดิม และจริงหรือไม่ที่เราสามารถเปลี่ยนวิกฤตครั้งนี้ ให้กลายเป็นโอกาสทางการศึกษาได้ เหล่านี้คือความท้าทายของครูไทย

คำสำคัญ: ยุควิถีชีวิตใหม่ บทบาทของครู การออกแบบการเรียนรู้ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Abstract

This article presents views on learning management in the New Normal era after the COVID-19 situation. Educators and stakeholders need to consider trends in the provision of education in the New Era of Life in terms of opportunity. And the challenges that arise “What issues should be adjusted or changed to the top?” Looking forward to an agency policy in a critical state cannot solve the problem and help draw learners from the confusion of education direction and obsolescence. The important thing is not the answer.

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชานวัตกรรมทางการวัดผลการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹ Ph.D. student in Innovation of Learning Measurement Faculty of Education, Naresuan University

² Faculty of Education, Naresuan University

But it is to adjust and change the style of learning management of teachers to be in line with the current situation with a focus on learners. The difficult questions that teachers should answer are “How will learning be designed?” “What should the skills and later courses look like?” “Using of technology improves or increases the obvious disparity in education.” “Is it true that we can change this crisis to become an educational opportunity?” These are the challenges of Thai teachers.

Keywords: New Normal, teacher roles, learning design, educational inequality, blended learning approach

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค “COVID 19” ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนทั่วโลก ผู้นำประเทศต่างก็เฟ้นหามาตรการรับมือการเว้นระยะห่างทางสังคม(Social Distancing) ถูกนำมาใช้เพื่อสกัดกั้นการแพร่ของโรคโควิด-19 จนนำไปสู่การ Lockdown ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่า 90% ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ นักเรียนนักศึกษาต้องเรียนอยู่ที่บ้านโดยการเรียนออนไลน์ผ่านเครื่องมือหรือโปรแกรม Video conference ในแบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น zoom, Skype, Google Hangouts, Microsoft Teams เป็นต้น โดยสามารถ Share Screen หรือแชร์หน้าจอให้ผู้เข้าร่วมได้ชมอีกด้วย ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้สามารถใช้ได้ฟรีเหมาะกับการเรียนผ่านออนไลน์เป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือสำหรับใช้ในการประชุมของบริษัทหรือองค์กรด้วย ถึงแม้ว่าการเรียนออนไลน์มีบทบาทมากขึ้น แต่ก็มิอาจกล่าวได้ว่า การเรียนออนไลน์จะกลายเป็นวิถีใหม่ (New Normal) โดยยกเลิกการเรียนในสถานที่ที่กำหนด (on site) หันมาเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (on line) เต็มรูปแบบ ซึ่งข้อนี้ก็อาจจะไม่ใช่ทั้งหมด เพราะขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมหรือประเทศนั้นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น ประเทศ

สหรัฐอเมริกา (USA) เริ่มมีการเรียนการสอนออนไลน์มาเป็นปกติตั้งแต่ก่อนเกิดโรคโควิด-19 จึงไม่ทำให้คนอเมริกันรู้สึกว่ามีเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนัก แต่นักเรียนนักศึกษาในอเมริกา กลับคิดถึงการเรียนการสอนแบบปกติ (face to face) ที่ครูจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและแลกเปลี่ยนความเห็นกันได้ทันทีมากกว่า ส่วนในประเทศญี่ปุ่นการเรียนออนไลน์ไม่เป็นที่นิยมเลยเมื่อเกิดโรคโควิด-19 จึงเป็นสถานการณ์บังคับที่ทำให้ทุกสถานศึกษาต้องปรับตัว และมีแนวโน้มว่าหลังจากโควิด-19 ญี่ปุ่นก็จะมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์มากขึ้น แต่การสอนแบบเดิมก็ยังคงมีอยู่

สำหรับประเทศไทย การเรียนบนช่องทางออนไลน์เกิดขึ้นมานานแล้ว การเรียนประเภทนี้ในไทยเริ่มต้นจากสถาบันกวดวิชาต่างๆ ให้ผู้เรียนที่ไม่มีเวลาเดินทางไปยังสาขาใหญ่ที่สอนสดสามารถเรียนผ่านออนไลน์ที่เป็นคลิปวิดีโอในเว็บบไซต์ได้ จึงไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคม หากแต่ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ การเรียนออนไลน์สามารถกลายมาเป็นค่านิยมในการเรียนรูปแบบใหม่ได้ เพราะปัจจุบันในโลกออนไลน์นั้นไร้ซึ่งพรมแดนสามารถเรียนรู้ร่วมกันสามารถศึกษาด้วยตนเองรวมทั้งเลือกสิ่งที่จะเรียนและเวลาเรียนได้อีกด้วย ด้วยมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมหรือ

Social Distancing การเรียนออนไลน์จึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตามมีผลกระทบที่ตามมา ไม่ว่าจะเป็นด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกล การเข้าถึงอุปกรณ์ เช่น สมาร์ทโฟนแท็บเล็ต หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ของผู้มีรายได้น้อยก็ไม่สามารถใช้งานได้อีกด้วย ปัญหาเหล่านี้เกิดเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้กับนักเรียนที่สามารถเข้าถึงได้

ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี เพราะการศึกษาเมืองค็ประกอบด้วยโครงสร้างมากมาย ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว ต่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ มีโทรทัศน์ที่มีช่องรับสัญญาณดาวเทียม หรือมีความพร้อมในเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ นั้นหมายความว่านักเรียนต้องมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนออนไลน์ และยังมีคาดหวังว่าในระหว่างการเรียน ผู้ปกครองจะคอยดูแลนักเรียน โดยเฉพาะเด็กเล็ก แต่สำหรับนักเรียนที่มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีน้อย เช่น นักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยหาเข้ากินค่าย่อมเกิดผลกระทบอย่างมาก และยังทำให้รอยแตกกว้างของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศนี้ยิ่งเด่นชัดมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และศักยภาพในการจัดการเรียนสอนของครูผู้สอนอีกด้วย

ครูเป็นกลไกสำคัญอีกประการหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ และโจทย์ในการศึกษาคือ ครูต้องเรียนรู้ใหม่ เพราะบางคนถนัดบางอย่างไม่ถนัดบางอย่าง และพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของตัวเอง หลายคนไม่เคยเรียนรู้เรื่องโปรแกรม

ออนไลน์ต้องมาเรียนรู้ในระยะเวลาสั้นๆ และต้องทำงานเป็นทีม การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์จึงต้องแชร์ความรู้กัน สิ่งที่เราพบจากบรรยากาศในห้องเรียนแบบออนไลน์คือ ถ้าครูสอนโดยเอาเนื้อหาเป็นตัวตั้งแล้วบรรยายหรืออ่านสไลด์ให้เด็กฟังอาจไม่ได้ผลกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา เพราะการมีสมาธิเพื่อนั่งอยู่หน้าจอแล้วฟังอะไรนานๆ ซักครึ่งชั่วโมง เป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก ครูต้องคิดว่า ทำอย่างไรให้เป็นการเรียนแบบ Active Learning บนแพลตฟอร์มออนไลน์

การออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ จึงเป็นประเด็นสำคัญในอันดับต้นๆ ที่ควรกล่าวถึง มิใช่ภาระหน้าที่ของครูผู้สอนเท่านั้น แต่หากเป็นความรับผิดชอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน ผู้เขียนขอเสนอแนวทางที่น่าจะตอบโจทย์ในประเด็นดังกล่าวได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิจารณ์ พานิช (2555) อธิบายว่า การเรียนการสอนเป็นการเรียนการสอนที่หลากหลายซึ่งวิธีการหนึ่งที่น่าจะใช้แพร่หลายในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอนกับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่างๆ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียน รูปแบบการคิดความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน อภิชาติ อนุกุลเวช (2555, อ้างถึงใน สุสันtha ยิ้มแย้ม, 2558) กล่าวว่า ผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนอย่างน้อยสองวิธีในการจัดการเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหา บทเรียน

ผ่านเทคโนโลยีผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้า นอกจากนั้นผู้สอนอาจนำเนื้อหาบทเรียนแขวนไว้บนเว็บ และติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ อีเลิร์นนิ่ง หรือด้วยระบบแอลเอ็มเอส หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องแล็บ และหลังจากนั้นสรุปบทเรียน ด้วยการอภิปรายร่วมกับผู้สอนในห้องเรียน

New Normal ความหมายในหลากหลายบริบท

กรมสุขภาพจิต (2563) กล่าวว่า New Normal ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกัน โดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสภาวะเศรษฐกิจโลก หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007-2009 สาเหตุที่ต้องใช้คำว่า “New Normal” เพราะเดิมทีวิกฤติเศรษฐกิจจะมีรูปแบบค่อนข้างตายตัวและเป็นวงจรเดิมคือเมื่อเศรษฐกิจเติบโตไปได้ช่วงระยะหนึ่งจะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจ และหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจไม่นานเศรษฐกิจก็จะเริ่มฟื้นตัว แล้วก็กลับมาเติบโตได้ดีอีกครั้ง สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นปกติ (Normal) แต่หลังจากการเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์หลายคนมองว่าเศรษฐกิจโลกจะไม่สามารถกลับไปเติบโตได้ดีเหมือนเดิม ด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น การขยายมกระดุนเศรษฐกิจมากเกินไป ทั้งที่หลายประเทศมีหนี้สาธารณะสูงมาก การยืมเงินจากอนาคต เพื่อแลกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในวันนี้ จะส่งผลให้เติบโตได้ลดลงในอนาคต ดังนั้นคำว่า “New Normal” จึงถูกนำมาใช้เพื่อพูดถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงและคาดว่าจะไม่กลับมาเติบโตในระดับเดิมได้อีกต่อไป

“New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” นั้น อธิบายได้

ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ โดยมีการปรับทวิธิการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการย้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไป ก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2563)

“New Normal” ในบริบทของการศึกษา การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า การปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้นวิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามจริตการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เราอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกัน ใช้หนังสือเหมือนกัน สื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือน

กัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้วิถีใหม่ นั้น เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิม แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่เด็กบางคนอาจชอบการฟังคุณครูบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน สุภัทร จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กล่าวว่า ปี 2563 นี้ เชื่อว่าการจัดการศึกษาแบบ Home School จะต้องมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญมากขึ้น โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นเสมือนผู้ช่วยครู ที่ต้องทำงานร่วมกับครูในการดูแลการศึกษาของเด็ก ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งทุกฝ่ายต้องช่วยกันและกัน ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาในรูปแบบทางไกล โดยมีทั้งแบบสดกับแบบบันทึกที่สามารถเรียนย้อนหลังได้ อย่างตอนนี้ มีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดการเรียนรู้อ่านเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยการเรียนการสอน

โรคอุบัติใหม่ ยุควิถีชีวิตใหม่ และมุมมองต่อโลกแห่งการเรียนรู้ใหม่

เมื่อการศึกษาจะต้องพลิกโฉมไปเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีส่วนในตัวเด็กคือ สมรรถนะในการแก้ปัญหา ปรับตัว และเรียนรู้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือท้าทาย เพราะฉะนั้น รูปแบบการศึกษาต้องเปลี่ยนจากระบบ Standardize ไปสู่ระบบการเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพบุคคล

(Personalize learning) เป็นไปตามความสนใจเฉพาะบุคคลมากขึ้น มีจังหวะการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นขึ้น และฝึกการเรียนรู้ของเด็กผ่านการทำกิจกรรม วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร (2563) รองศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองและผู้เขียนหนังสือ “เศรษฐกิจสามสี-เศรษฐกิจแห่งอนาคต” ได้แสดงมุมมองต่อการออกแบบการศึกษาในโลกหลัง COVID19 ในประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การเรียนการสอนข้ามสาขาวิชา (interdisciplinary) และ 2) ความเห็นอกเห็นใจ (Compassion) การเรียนแบบข้ามสาขาไม่ใช่แค่การเรียนหลายสาขาเท่านั้น แต่ต้องรู้ว่าต้องเชื่อมโยงหลายสาขาอย่างไรเพื่อให้เกิดความสัมพันธใหม่ แล้วนำไปสู่การคิดค้นใหม่ ในแง่นี้ อาจนับว่าเทคโนโลยีเป็นศาสตร์หนึ่งที่จะต้องนำเข้ามาเรียนร่วมกับศาสตร์อื่น เช่น การเรียนสังคมวิทยาในอนาคต การลงพื้นที่อาจไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องใช้เทคโนโลยีช่วยประมวลผลข้อมูลให้เข้าใจทั้งภาพใหญ่และภาพเล็กไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังต้องมีการคิดเชื่อมโยงภายในศาสตร์เองด้วย ดังนั้น การเรียนข้ามสาขาวิชาหมายถึงทั้งเชื่อมโยงกันในภายในสาขาวิชา และเชื่อมโยงระหว่างสาขาอื่น ประยุกต์รวมกันเพื่อตอบโจทย์ในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นด้านทักษะการใช้ชีวิต ก็ควรจะเป็นทักษะแบบรู้รอบด้าน เข้าใจโลกได้หลากหลายมิติเช่นกัน รวมทั้งมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งเพิ่มความสำคัญขึ้นอย่างมากในยุคโควิด-19 และจะกลายเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในอนาคต ในโลกศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยปัญหาและภัยคุกคามใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น อย่างเช่นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะส่งผลต่ออีกหลายเรื่อง เช่น เกษตรกรรมหรือวิถีชีวิต

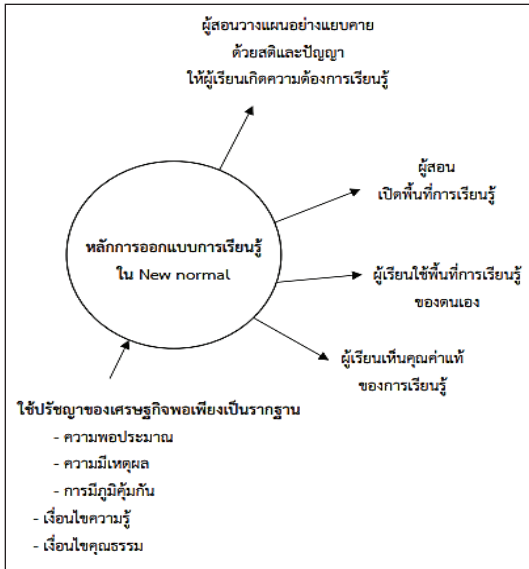
ออกแบบการเรียนรู้อย่างไรให้ตอบโจทย์

โจทย์ที่กล่าวถึงคือการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันโดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะและสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดไว้ มีนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้ดังนี้ สถิติอาชวานันทกุล (2563) กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปาสาละ จำกัด นำเสนอมุมมองในด้านการออกแบบการเรียนรู้หลักสูตรหรือเนื้อหาการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางจำเป็นต้องจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียนมีผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (facilitate) คำถามคือบทบาทหน้าที่ของครูเป็นอย่างไรมิใช่แค่แจกอุปกรณ์ Digital ให้แล้วทุกอย่างจะจบเพราะมันมีประเด็นที่พัวพันอยู่มาก ทั้งเรื่องผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความพร้อมดังนั้นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจึงเป็นประเด็นใหญ่ขึ้นอยู่กับการจัดการของภาครัฐรวมถึงโครงสร้างในการทำงานด้วย

พนันท์ ธาตุทอง (2551: 21 ; อ้างถึงใน เลอสินต์ ฤทธิพันธ์, 2561) กล่าวว่า การเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสัมพันธ์กับความจริงเกิดความคิดนำไปเชื่อมโยง ความรู้ต่างๆ ได้ การผสมผสานรูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้กว้างขวางมีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมองเห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง การถ่ายโยง

เป็นหัวใจและเป็นส่วนสำคัญของการแก้ไขปัญหา การคิด สร้างสรรค์และกระบวนการทางความคิด (mental processes) ในขั้นสูงอื่นๆ ทั้งหมด นอกจากนี้ยังเป็นหัวใจ สำคัญของการประดิษฐ์คิดค้นและสร้างสรรค์ผลผลิตที่มีความงดงามด้วย การถ่ายโยงการเรียนรู้มีส่วนสำคัญที่จะช่วยประหยัดเวลาและพลังงานเพราะการเรียนรู้ที่มีมาก่อนนั้นจะช่วยเอื้อหรือเข้าไปช่วยการเรียนรู้สิ่งใหม่ และจะสามารถลดหรือเพิ่มเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ (Hunter, 1995: 2 ; อ้างถึงใน เลอสินต์ ฤทธิพันธ์, 2561) ต่อมาในช่วงสถานการณ์โรคระบาด COVID19 วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563) ซึ่งทั้งสองท่านดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เสนอหลักการออกแบบการเรียนรู้ใน New Normal ดังนี้

หลักการออกแบบการเรียนรู้ใน New Normal หมายถึงการออกแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ประเมินตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการออกแบบการเรียนรู้แบบทั่วไปที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับผู้เรียนการออกแบบการเรียนรู้แบบทั่วไปนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Passive learning เพราะผู้เรียนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) ถึงแม้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้จะตื่นเต้นและท้าทายเพียงใด แต่ก็ยังเป็นเพียงความตื่นเต้นท้าทายเพียงชั่วคราว ขาดความยั่งยืนที่จะเสริมสร้างการเรียนรู้ในระยะยาว

ภาพที่ 1 หลักการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563)

ขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563) การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึกคือ รู้จริง รู้ซัด นำไปประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ การออกแบบการเรียนรู้ที่จะตอบสนองจุดเน้นดังกล่าว ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์ Passion ของผู้เรียน ว่าอะไรที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มี Passion ในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีสิ่งกระตุ้นแตกต่างกัน หากผู้สอนค้นพบสิ่งกระตุ้น Passion ดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมการณ์เรียนรู้อันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น ความกระตือรือร้น การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) วิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion ของผู้เรียน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความความสงสัยใคร่รู้ของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion จะช่วยทำให้ผู้เรียนใช้พื้นที่การเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ตรงกันข้ามหากกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับ Passion ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมไม่ยอมการเรียนรู้ 3) วิเคราะห์ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ช่วยทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง

สำหรับ Platform การเรียนรู้นั้น อาจจะเป็นการเรียนรู้บนโลกออนไลน์ การเรียนรู้ที่โรงเรียน การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนรู้ที่ชุมชน ส่วนวิธีการเรียนรู้ควรเน้นวิธีการเรียนรู้ตามแนวทาง Active learning ในทุก Platform เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สะท้อนคิด และถอดบทเรียนเป็นแก่นของความรู้ซึ่งการถอดบทเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก 4) เตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ สำหรับการเรียนรู้ในแต่ละ Platform และวิธีการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคลหรือการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจจดจ่อและมุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้ของตนเอง 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่ หากผู้สอนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากเท่าใด การเรียนรู้เชิงลึกจะเกิดขึ้นได้มากเท่านั้น 6) ประเมินประสิทธิภาพของ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ว่าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการประเมินในส่วนนี้จะนำไปสู่

การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีพื้นที่การเรียนรู้มากขึ้น

ความท้าทายของครูไทยในการจัดการเรียนรู้ยุควิถีชีวิตใหม่

การเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนคืออะไร ทำอย่างไรให้เป็นการเรียนแบบ Active Learning บทแพลตฟอร์มออนไลน์ และการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนในรูปแบบดังกล่าวควรทำอย่างไร คำถามเหล่านี้สะท้อนขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน แม้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ จะเสนอว่า ครูคือ Coach (ผู้ฝึก) หรือ Mentor (ผู้ให้คำแนะนำ) ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ ก็ตาม แต่ในทัศนะของผู้เขียนไม่ว่าจะนิยามความหมายอย่างไร หัวใจหลักของกลไกของระบบการเรียนการสอนยังคงเป็นครูผู้สอน (Teacher) เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Relationships) และความไว้วางใจ (Trust) สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์สุริยานนท์ (2559) กล่าวว่า ครูมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพ สร้างความสัมพันธ์ให้กับนักเรียน และพัฒนานักเรียนด้านวิชาการควบคู่ไปกับการเจริญเติบโต ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอใน 2 ประเด็นที่สำคัญคือ บทบาทหน้าที่ของครู และการวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน

1. บทบาทหน้าที่ของครู อธิษฐานัน คงทรัพย์ (2563) ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้นำเสนอทัศนะต่อบทบาทหน้าที่ครูในยุค New Normal ดังนี้ “ครูจึงต้องเปลี่ยนวิธีการออกแบบการเรียนใหม่หมดจากเดิมที่เคยสอนตามตารางก็ต้องเปลี่ยนเป็นการออกแบบเชิงประสบการณ์ ทำอย่างไรให้เด็กยังคงเชื่อมโยงกับเราโดยที่ไม่ปิดหน้าจอหนีไปหรือออกไปทำอย่างอื่น การออกแบบกระบวนการให้มี

ความร่วมมือมีข้อดีคือครูได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ และตีโจทย์การเรียนการสอนของตัวเอง” ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนของครูที่ได้จัดการเรียนการสอนสรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก ทำให้เด็กยินดีให้ความร่วมมือในการเข้ามาเรียนรู้ในระบบออนไลน์ 2) การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็น พ่อแม่อาจต้องมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมที่ครูออกแบบให้นักเรียนทำร่วมกับผู้ปกครองที่บ้านต้องคิดว่าทำอย่างไรให้บริบทแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ เช่น เด็กบางคนบอกว่าอยู่บ้านแล้วไม่สามารถจัดตารางเวลาเรียนของตัวเองได้เพราะบ้านคือที่พักผ่อนไม่ใช่ที่ที่จะมาเรียน สำหรับปัญหานี้แนวทางแก้ไขทำได้โดยครูควรชวนเด็กมาออกแบบพื้นที่จัดมุมหนึ่งในบ้านให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ 3) ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนที่เปลี่ยนไป เช่น เด็กบางคนจะไม่พูดหรือตอบคำถามใดๆเลยในการเรียนออนไลน์ และ 4) ต้องฝึกเด็กให้เป็น self-directed learner คือต้องมีความรับผิดชอบสูงในการเรียนและการส่งงาน เราพบว่าเด็กบางส่วนคุ้นเคยกับระบบที่มีครูกำกับติดตาม แต่ตอนนี้เมื่อครูไม่สามารถตามได้ ผู้เรียนจะต้องกำกับตัวเอง

2. การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน การให้เกรดบนสมุดพก และการประเมินผลจากการสอบ เป็นสิ่งที่ถูกตั้งคำถามมายาวนานว่าช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาจริงหรือไม่ ในการศึกษาแบบวิถีใหม่นี้ การประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือการวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจ ไม่ใช่การตัดสิน (Judge) สามารถนำผลที่ได้ไปสู่การตีความ

ผู้เรียนได้อย่างมีความหมายที่สามารถประเมินได้กระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) และผลลัพธ์ของผู้เรียนได้ในคราวเดียวกัน จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนรู้อะไร (What Student Knows) และมีสิ่งใดที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาต่อ (What Student Needs to Know) จึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรให้ความสนใจ (พัชรี จันทรพิง, 2561)

การประเมินการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ครูใช้เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของ นักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (Black & William, 1998 ; คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา, 2557, อ้างถึงใน พิทยา ระเบียบศรี, 2561) แนวทางการประเมินการเรียนรู้ที่ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และประยุกต์ใช้กรอบการประเมินให้ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 มิติ ได้แก่การเรียนรู้ ความเข้าใจ การสำรวจ การสร้างสรรค์ และการแข่งขัน ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริง และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขจุดอ่อน และเสริมจุดแข็งของตนเองได้ นอกจากนี้ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการประเมินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีการและเครื่องมือที่อาจนำมาใช้ ได้แก่ แบบทดสอบ การวัดทักษะปฏิบัติ การนำเสนองาน การสังเกต การปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์พูดคุย การประเมินจากผลงาน

การประเมินด้วย แฟ้มสะสมงาน การให้นักเรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อน ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องประเมิน เป็นต้น เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป การประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่ครู นักวัดผล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องออกแบบเครื่องมือ ระบบการบริหารการสอน และทำการประเมินที่มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทจริงในสถานศึกษา มาทำงานร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียน การออกแบบเครื่องมือวัด การออกแบบแนวทางการให้คะแนน การประเมิน รวมถึงการร่วมกันตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การตีความหมายและพัฒนาผู้เรียนทั้งบุคคลและภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

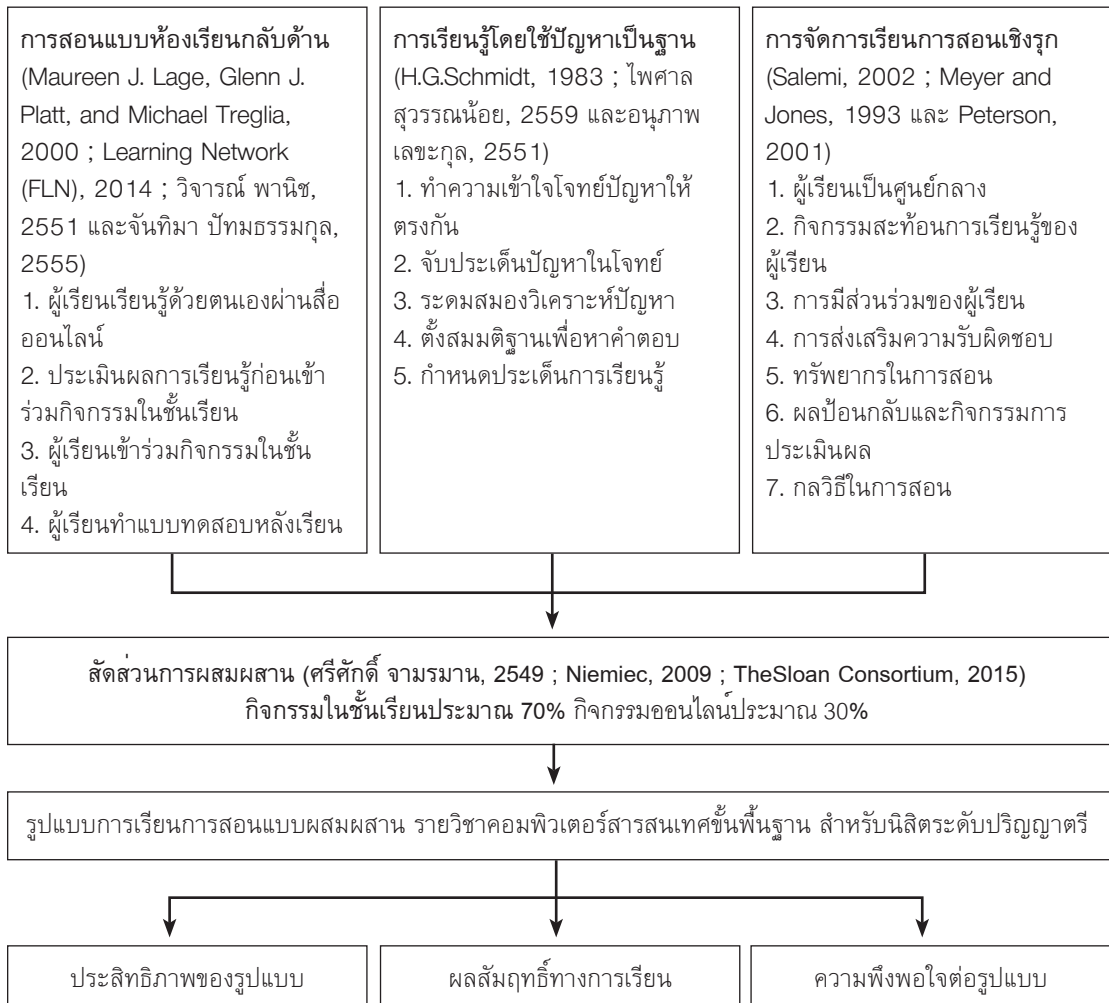
การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

Blended Learning เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนใน New normal ที่มีช่องทางหลากหลาย มีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (face-to-face) กับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่นำจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการคิด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ประเมินตามสภาพจริงทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน (Bonk & Graham, 2004, อ้างถึงในสุสันทา ยิ้มแย้ม, 2558, วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563)

งานวิจัยที่ใช้แนวทางการเรียนแบบผสมผสาน สรพงศ์ สุขเกษม (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ

ผสมผสานรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศชั้นพื้นฐานสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยได้รูปแบบการเรียนการสอน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (สรพงศ์ สุขเกษม, 2560)

สอดคล้องกับสุสัณหา ยิ้มแย้ม (2558) ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งบรรยายและอภิปรายกลุ่มใน ชั้นเรียน พร้อมกับการมอบหมายงาน

ทั้งงานกลุ่มและเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดทำยบท การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อ

มัลติมีเดีย สำหรับแวดวงทางการศึกษา อาทิ การเรียนภาษาอังกฤษที่นำเทคโนโลยีมาช่วยให้เกิดความสะดวกสบายและความทันสมัย จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2562) ทำการพัฒนานวัตกรรมโมบาย แอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ในบริบทเสมือนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนนอคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) Ubiquitous technology เทคโนโลยีที่เอื้อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันที่เสมือนกับการเรียนการสอนแบบปกติ (2) Mobility การเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์แบบพกพาที่เอื้อกับพฤติกรรมการใช้งานของผู้เรียนในการเข้าถึงเนื้อหาที่หลากหลายและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ใต้ง่ายและสะดวก (3) Flexibility ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่นต่อการเรียนรู้ที่มีบริบทต่างกัน (4) Individual learning เน้นการพัฒนาที่ผู้เรียนพัฒนาตนเอง จากการเข้าร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมแห่งการเรียนรู้ และ (5) Creative interactivity กิจกรรมในรูปแบบของการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ที่จะส่งเสริมผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถเข้าใจและสร้างสรรค์รูปแบบของการสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยรูปแบบนวัตกรรมโมบายแอปพลิเคชัน มีโครงการวิจัยที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนในยุค New normal

สามารถสร้างอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แบบผสมผสานในการจัดการเรียนรู้ ฌรรงค์ สมพงษ์ (2560) ทำการพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แบบผสมผสานโดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในการสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การเรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แบบผสมผสานโดยใช้โครงการเป็นฐานที่มีการเรียนแบบพบหน้ากัน และการเรียนออนไลน์ทั้ง

ที่ทำงานและที่บ้านสามารถทำได้ภายใต้รูปแบบ ICT4T-C21 ซึ่งมีส่วนประกอบหลักอยู่ 2 องค์ประกอบคือ ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานและการเรียนแบบผสมผสาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ามี การนำแนวคิด การเรียนรู้แบบผสมผสานมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย และมีการพัฒนารูปแบบให้มีความทันสมัย สะดวกต่อการนำมาใช้งานอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มในการนำไปต่อยอดองค์ความรู้ให้ทั้งครูผู้สอน และผู้เรียน สามารถสร้างรูปแบบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรูปแบบที่ผู้สอนนำองค์ความรู้แบบข้ามศาสตร์ บูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้แบบผสมผสานการเรียนแบบ Face-to-Face ในห้องเรียนกับการสอนออนไลน์ ในส่วนของผู้เรียนจะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่พวกเขาออกแบบด้วยตนเองตามความถนัด ความชอบ และความสนใจ อย่างไรก็ตามรูปแบบในการเรียนรู้ควรมียึดหลักความเหมาะสมและสอดคล้อง กล่าวคือเหมาะสมกับระดับ วัย และพัฒนาการสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ และทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

สถานการณ์โรคระบาด COVID-19 คือภัยพิบัติครั้งใหญ่ แต่มีความท้าทายการจัดการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ และเป็นเสมือนตัวเร่งการพัฒนา นับจากนี้ วิกฤตนี้สร้างความท้าทายในหลายระดับไม่ว่าจะเป็น การปรับเข้าสู่การเรียนออนไลน์หรือพยายามเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ทำให้มองเห็นศักยภาพของเทคโนโลยีด้านการศึกษาที่ไปไกลกว่าแค่การใช้ทดแทนโรงเรียนในช่วงโควิด-19 ความท้าทายอีกระดับจึงเป็น

เรื่องการปรับตัวของระบบการศึกษา ซึ่งอาจจะยังติดกับวิธีคิดหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้หมด ก็มีโอกาสสรุปได้ว่าผู้เรียนทุกคนมีทักษะ ความรู้ความสามารถที่สมบูรณ์แบบเทคโนโลยีจึงมีโซ่คำตอบทุกอย่างของทุกปัญหา แต่มีบางคำตอบที่ทำให้สำเร็จได้ด้วยเทคโนโลยีหนึ่งนั้นคือการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล ในโลกอนาคตที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ละคนจำเป็นต้องมีทักษะครบถ้วน แต่มีความถนัดและความสนใจแตกต่างกันไป การศึกษาควรตอบโจทย์ความถนัด ความสามารถ และความชอบของผู้เรียน ในบทบาทของครูผู้สอนนั้น ครูต้องช่วยเหลือกันทางวิชาชีพ เช่น การทำ PLC สร้างชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นมา ต้องมีการเชื่อมโยงและข้ามศาสตร์และความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เพราะการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เราไม่รู้ ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ได้ ดึงเอาความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายมารวมกันในเชิงระบบ และระบบจะต้องยืดหยุ่นขึ้นเพื่อพร้อมรับมือหรือปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้ปกครอง ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน blended learning ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้โดยทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีน้อยที่สุด วิกฤตการณ์ในครั้งนี้นี้จึงจะเปลี่ยนเป็นโอกาส

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (27 พฤษภาคม 2563). *บทความด้านสุขภาพจิตเรื่อง New Normal ชีวิตวิถีใหม่*. สืบค้นเมื่อ 1 ต.ค. 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2562). *การพัฒนานวัตกรรมโมบายแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ในบริบทเสมือนเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21*. โครงการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2560). *การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แบบผสมผสานโดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในการสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. โครงการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.
- พัชรี จันทรพิง. (2561). *การประยุกต์ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติเพื่อการวิจัย*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิทยา ระยับศรี. (2561). *แนวทางการออกแบบระบบสารสนเทศปรับเปลี่ยนตามแบบการประเมินของครูสำหรับการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OJED*, 13(2): 360-373.
- ยุภาพร เทพสุริยานนท์. (3 มีนาคม 2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน*. สืบค้น 30 กันยายน 2563, จาก <http://www.acn.ac.th/articles/mod/forum>.

- เลอสันต์ ฤทธิพันธ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับทฤษฎีการขยายความคิดเพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(1): 1-6.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, สฤณี อาชวานันทกุล และอริษฐาณ์ คงทรัพย์. (7 พฤษภาคม 2563). *การเสวนาเรื่องโรคใหม่สร้างโลกแห่งการเรียนรู้ใหม่: อนาคตการศึกษาไทยยุคหลังโควิด*. สืบค้น 30 กันยายน 2563 จาก <https://www.the101.world/future-of-thai-education-after-covid19>.
- สรพงศ์ สุขเกษม. (2560). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศขั้นพื้นฐานสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุลัธนา ยิ้มแย้ม. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลสาร*, 42(พิเศษ): 129-140.